

Slovenska energetika – primer TEŠ 6

Na podiju politične manipulacije

V nasprotju s predsednikom vlade in ministrico za gospodarstvo nisem bil presenečen nad odstavitvijo direktorja TEŠ. Niti ne bom presenečen, če se bo v naslednjih dneh zgodila odstavitev direktorja Premogovnika Velenje in direktorja Dravskih elektrarn. Sem pa presenečen nad izjavami ministrice Darje Radić, ki je odstavitev direktorja TEŠ pričakovala, ker je, odkar se z investicijo v gradnjo bloka 6 intenzivneje ukvarja, spoznala, da je pri tem projektu nekaj narobe, četudi ji tega nihče noče ali ne zna povedati.

Franc Žerdin

In zaradi tega nedokazanega *nekaj narobe* je doslej – sklepam, da po dogovoru z nadrejenimi – najprej odstavila nadzorni svet HSE, nato imenovala novega, vplivala na zamenjavo direktorja HSE in direktorja TEŠ, na vrat na nos zahtevala celo združitev energetskih stebrov, grozi z ustavitvijo izvedbe investicije v blok 6, če se nedavno odstavljeno direktor TEŠ ne bo primerno vedel, in po njenem ravnanje sindikatov ogroža socialno varnost delavcev, ki jih zastopa. Vse to lahko počenja samo oseba, ki energetike resnično ne pozna in je obenem tudi zelo naivna ter nesposobna presojanja svojih početij ali pa je trdno odločena slediti navodilom Zaresovih politikov.

Prepričan sem, da ministrica resnice o investiciji TEŠ 6 noče spoznati. Zato se niti ni želela srečati z nadzorniki HSE v prejšnji sestavi, ki smo ji projekt in naše ugotovitve želeli ustno predstaviti, če že številnih in skoraj tisoč strani obsežnih dokumentov ni imela časa prebrati ali jih mogoče ni razumela. Želeli smo ji na njena vprašanja odgovoriti neposredno, v medsebojnem dialogu, ker smo prepričani, da je ministrica od članov nadzornega sveta upravičena dobiti neodvisne in poštene informacije. Na naš poziv za dialog se ni odzvala, zato smo ji pisali odprto pismo, a tudi nanj doslej nismo dobili odgovora. Prek medijev je odklonila povabilo za obisk TEŠ, češ da se nima kaj pogovarjati z vodjem projekta. Še vedno populistično obvešča javnost, da so njeni postopki nujni, saj se tako upira podjetniškimi lobijem v energetiki, vplivom lokalne

politike na odločitve nadzornih svetov, neupravičenemu bogatenju posameznikov, korupciji, neznanju.

Ministrica tudi z javnimi nastopi njenega najboljšega sodelavca z ministrstva za gospodarstvo obvešča javnost, da je nadzorni svet HSE odstavila, ker je deloval politično in ni bil strokoven. Resnica je, da štirje člani nadzornega sveta nismo bili člani političnih

strank, dva člana sta bila iz stranke Zares. Vsi člani nadzornega sveta smo dolgo delovali in še vedno delujemo na različnih energetskih področjih, zaposleni smo na različnih, tudi zelo zahtevnih in odgovornih nalogah. Zamenjani smo bili, ker se nismo strinjali z vmešavanjem politike v naše delo, ker nismo hoteli sprejemati odločitev na podlagi poročil odbora za aktivni nadzor investicije v blok 6, napisanih bolj z namenom izpolnjevanja političnih nalog, ki jih je dobival tedanji direktor HSE, kot pa resničnega nadziranja izvedbe projekta, ker smo zavestno odločali le na podlagi strokovno utemeljenih, dokazljivih in preverjenih dejstev.

Nadzorni svet v prejšnji sestavi je deloval petnajst mesecev. Investicijo v blok 6 smo aktivno spremljali ves čas, oktobra 2009 smo po temeljiti razpravi sprejeli novelirani investicijski program *Postavitev bloka 6 moči 600 MW v TE Šoštanj*. Ugotavljali in prepričali smo se, da je projekt voden dobro in pregledno, da je tehnološko, ekonomsko in ekološko popolnoma primerljiv z investicijami v podobne termoenergetske objekte v Evropi. V svojem mandatu nadzorni svet ni prejel niti enega pisnega dokumenta, ki

bi dokazoval sum na korupcijo, na tehnično, tehnološko, ekonomsko ali ekološko neustreznost investicije. Seznanili smo se in potrdili aktivnosti za izvedbo načrtovane finančne konstrukcije investicije, tudi časovnih zamud pri njeni izvedbi nismo zaznali.

Po odhodu ministra Lahovnika iz vlade so se težave v zvezi s politično neodvisnim delovanjem nadzornega sveta začele stopnjevati. Naj v nadaljevanju sestavka to svojo trditev nekoliko bolj podrobno pojasnim.

Dne 16. 6. 2010 je minister za znanost in tehnologijo Gregor Golobič na seji vlade izposloval sklep, da mora direktor HSE pripraviti poročilo o vodenju investicije v blok 6 z vidika skrbnega in vestnega gospodarstvenika in ugotoviti morebitno odgovornost poslovodstva TEŠ za načrtovanje in izvedbo tega projekta. Minister je na sejah, na katerih sem bil navzoč, izposloval še več drugih sklepov, večina od njih je izhajala iz njegove preganjavice, da je pri bloku 6 *nekaj hudo narobe*. Na vlado so zaradi tega iz HSE morali posredovati kar nekaj zelo obsežnih gradiv, a so žal ostajala, v večini primerov, neprebrana. To smo večkrat ugotavljali tudi na sejah NS, tudi zato, ker je poslovodstvo HSE na enaka vprašanja odgovarjalo po trikrat, pa je z novimi sklepi vlade dobivalo očitke, da odgovorov na zastavljena vprašanja še vedno ni posredovalo. Seveda lahko to dokažemo z dokumenti. Zelo jasno je bila večkrat izražena zahteva ministra Golobiča za zamenjavo direktorja TEŠ, ki da vodi investicijo nepregledno in nestrokovno, da je povezan s koruptivnimi posli. Pa za to svojo trditev tudi on nadzornemu svetu HSE ni posredoval nikakršnih argumentov in dokumentov.

Začelo se je s poročilom ...

Dne 14. 7. je direktor HSE zahteval sklic nadzornega sveta TEŠ. Članom nadzornega sveta je – s pripombo, da preprečuje spreminjati njegovo vsebino – prebral strogo zaupno poročilo o svojih ugotovitvah, ali je bil projekt gradnje nadomestnega bloka TEŠ 6 voden s skrbnostjo vestnega in poštenega gospodarstvenika, z elementi morebitne odgovornosti poslovodstva TEŠ za načrtovanje in izvedbo tega projekta, ter na podlagi ugotovitev pripravljene ukrepe za sanacijo. Poročilo sem smel nekaj minut prelistavati tudi sam, pri čemer me je direktor poučil, da ne morem ničesar komentirati, ker da to ni v pristojnosti nadzornega sveta HSE. Na podlagi vsebine poročila je direktor HSE pred sejo nadzornega sveta TEŠ podal zahtevo za

odstop direktorja TEŠ, ta pa je odstop zavrnil kot neutemeljen. Povedal sem, da se z vsebino poročila, še manj pa z zahtevo za odstop direktorja TEŠ ne strinjam. Četudi je bilo poročilo označeno kot tajni dokument, ga je že 21. 7. v večernih poročilih objavil slovenski TV-medij. Pomembno se mi zdi poudariti, da sta s poročilom pred objavo razpolagala le direktor HSE in direktorat za energijo pri ministrstvu za gospodarstvo.

Zatem so si dogodki sledili z veliko naglico. Veliko jih je bilo, poudaril bi le nekatere, najpomembnejše.

Na tiskovni konferenci po seji vlade 22. 7. je predsednik Borut Pahor povedal, da v poročilu poslovodstvo HSE ni dovolj eksaktno odgovorilo na vprašanja vlade glede vodenja projekta TEŠ 6, zato zahteva njegovo dopolnitev, s predlogom ukrepov za sanacijo razmer. Direktor HSE se je znašel v težavah, obsojali so ga v TEŠ, v sindikatih, svetih delavcev, v Šaleški dolini, veliko vprašani so postavljali mediji, aktivno so se odzivale politične stranke, nezaupanje v njegovo korektno delovanje se je povečevalo.

Še isti dan, po tiskovni konferenci vlade, je direktor HSE pri svetovalni družbi NEOS (družba je specializirana za svetovanje na področju insolventnosti) samoiniciativno naročil izdelavo pravnega mnenja o vodenju projekta blok 6. Ta je pravno mnenje izdelal v manj kot 48 urah. Direktor HSE je na podlagi vsebine pravnega mnenja ponovno zahteval sklic seje NS TEŠ v ponedeljek, 26. 7., ob 16. uri, z namenom seznanitve članov z vsebino pravnega mnenja in tokrat domnevno utemeljene zamenjave direktorja TEŠ.

Kot predsednik nadzornega sveta HSE sem 23. 7. ob pomoči poslovne sekretarke nadzornega sveta za 26. 7. ob 8.00 sklical nujen sestanek, na katerega so bili povabljeni direktor TEŠ dr. Uroš Rotnik, direktor HSE Borut Meh, predsednik NS TEŠ mag. Djordje Žebeljan, predsednik NS HSE doc. dr. Franc Žerdin, član NS HSE prof. dr. Igor Tičar. Namen sestanka je bil posvetovati se, kako umiriti razgrete razmere na relaciji HSE–TEŠ. Direktor HSE za sestanek v predlagani sestavi vabljenih ni bil navdušen, skoraj užaljen je odgovoril, da me bo o udeležbi naknadno obvestil. V nedeljo, 25. 7., ob 19.45 je svoje sodelovanje na sestanku odklonil, še več, udeležbe ni dovolil niti predsedniku NS TEŠ. Utemeljitev je bila kratka: oba imava na HSE bolj pametno delo. Prosil sem ga, naj tega ne stori, vendar je vztrajal pri odločitvi. Sesta-

nek je kljub temu bil, po posvetu s prisotnimi sem se odločil ob 13.00 sklicati izredno sejo nadzornega sveta HSE. O sklicu sem člane nadzornega sveta obveščal osebno, od 11.00 do 11.30. Že med vožnjo v Ljubljano, na sedež HSE, je kmalu po 12. uri člana nadzornega sveta, takrat še člana stranke Zares, ogorčen klical direktor direktorata za energijo Janez Kopač z vprašanji, kaj da se gremo in kakšne neumnosti da spet počenja Žerdin (v avtu sva se vozila skupaj, zato sem pogovor poslušal po zvočniku) in da tudi Gregor zaradi tega ni zadovoljen. Njegovo navodilo je bilo, da naj kot član nadzornega sveta poskrbi, da se že postavljenega koncepta seje nadzornega sveta TEŠ ne bo rušilo. Izredne seje nadzornega sveta HSE so se udeležili tudi direktor HSE, predsednik nadzornega sveta TEŠ in direktor TEŠ. Sklenili smo, da morajo poročila odbora za aktivni nadzor podpisati vsi člani odbora in da direktorja HSE in TEŠ izdelata poslovniki za delo odbora. Na njuno iniciativo je bil sklic seje nadzornega sveta TEŠ preklican, nadaljevanje izredne seje HSE pa je bilo predvideno za 28. 7.

V torek, 27. 7., je bil ob 18.00 sestanek direktorjev HSE, TEŠ, NEOS. Navzoči so obravnavali vsebino pravnega mnenja o vodenju projekta blok 6. Direktor NEOS je prisotne seznanil, da družba ni specializirana za izdelavo tovrstnih pravnih mnenj. Predlagal je, da ga izdela tuja ekspertna hiša. Novo, spremenjeno mnenje je čez noč NEOS kljub temu napisal, vendar tako, da iz njega ni bilo mogoče prebrati jasne opredelitve ne za slabo ne za dobro vodenje projekta. Takšno, kot je po vsebini, pravno mnenje ni bilo uporabno za nikogar.

Na podlagi vsebine spremenjenega pravnega mnenja je direktor HSE dopolnil poročilo in ga v nadaljevanju izredne seje v sredo, 28. 7., ob 14.15 predstavil nadzornemu svetu HSE. Po obsegu se je dopolnjeno poročilo (tri strani) močno razlikovalo od prvotnega (štirinajst strani). Člani NS HSE smo o dopolnjenem poročilu razpravljali in povedali svoje mnenje, ki se ni v celoti skladalo z zapisano vsebino v dokumentu. Ko je direktor HSE po zaključeni razpravi predstavil končno različico tri strani dolgega dopolnjenega poročila, smo ga člani NS HSE vzeli na znanje. Razpravljali smo tudi o utemeljenosti zahteve direktorja direktorata za energijo (on je podpisal gradivo za sejo vlade) za dopolnitev noveliranega investicijskega programa TEŠ 6 iz oktobra 2009. Ugotovili smo, da so v HSE na postavljena vprašanja že dvakrat odgovorili z dodatnim gradivom in utemeljitvami in da ne vidimo razlogov za izdelavo dopolnitev k noveliranemu investicijskemu programu, kakor je zahteval Kopač. Nobeden od domnevno

dodatnih razlogov, ki jih je navajal, namreč ni spreminjal vsebine investicijskega programa TEŠ 6.

V četrtek, 30. 9., je po seji vlade ministrica na novinarski konferenci sporočila javnosti, da namerava zamenjati NS HSE, ker mu ne zaupa, ker da ne zna ali noče ustrezno predstaviti projekta šestega bloka TEŠ. V gradivu vlade, ki ga je pripravil mag. Kopač, je bilo zapisano: Vlada ugotavlja, da je poslovodstvo HSE dostavilo odgovore, ki jih je pred tem obravnaval NS HSE in nekatere dele odgovorov tudi spremenil ter izločil priloženo pravno mnenje. Spremenjen oziroma omiljen je bil tisti del odgovorov, ki je predstavljal stališče poslovodstva do vodenja projekta bloka 6 v TEŠ z vidika skrbnosti vestnega in poštenega gospodarstvenika, izločeno pa je bilo pravno mnenje družbe NEOS z naslovom *Presoja skrbnosti vestnega in poštenega gospodarstvenika pri vodenju projekta Blok 6*. Nadzorni svet je s tem presegel svoje pristojnosti, saj niti po zakonu o gospodarskih družbah niti po statutu HSE nima pristojnosti za poseganje v delo uprave, ko slednja izvršuje skupščinski sklep. Če se nadzorni svet ni strinjal s poročilom uprave, bi lahko oziroma moral pripraviti ločeno mnenje, nikakor pa ne bi smel posegati v poročilo uprave. Skupščinski sklep je izrecno zahteval, da poslovodstvo (uprava) pripravi poročilo za vlado kot skupščino. Nadzorni svet s tem in tudi siceršnjim svojim ravnanjem v primeru obravnave problematike bloka 6 v TEŠ ne uživa več zaupanja vlade kot skupščine.

Kako preseči akutno stanje?

Vmešavanje politike v energetiko je nedvomno doseglo stopnjo, ko so posledice tega že usodne za celotno nacionalno gospodarstvo. Slovenska energetika je pahnjena na politični podij in je postala predmet političnih bojev in njihov nemočen plen. To ji onemogoča nujno potrebno prestrukturiranje in sledenje zahtevni evropski zakonodaji, akumuliranje sredstev, jo finančno slabi, kar vpliva na zamude pri obnovi in gradnji že dolgo načrtovanih projektov. Več desetletij ustvarjano in vzpostavljeno ozračje v državi, ki je bila vzor v širši regiji, se sesuva, energetika počasi, a zanesljivo izgublja konkurenčni boj na krutem energetskega trgu. Upravljanje državne lastnine je postalo nenadzorovano, v interesih političnih strank. Že pred desetletji načrtovana energetska infrastruktura, predvsem o izkoriščanju hidropotenciala, ostaja v predalih, sprenevedanje o projektu nadomestnega bloka 6 in pomanjkanju premoega traja že skoraj desetletje. Krč neinvestiranja v prepotrebno obnovo in nove investicije traja v državi žal dlje kakor ponovni pojav

Stran / Page: 22

Doseg / Reach: 122000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 1089 cm2

4 / 4

političnih garnitur, ki se v istih konstelacijah periodično pojavljajo z istimi metodami plenjenja.

Ostaja up, da bo novoustanovljena agencija za upravljanje kapitalskih naložb našla pogum, moč in razum ter izpolnila poslanstvo, ki ji je naloženo z ustanovitvenim aktom. Politika naj se – ne samo deklarativno – odreče vmešavanju v poslovanje gospodarskih družb, tudi javnih podjetij. Odgovornost za nadziranje dela uprav naj prepusti nadzornim svetom.

Prav k temu smo se zavezali, ko smo se odločili, da bomo enakovreden član EU 27 in pred kratkim še elitnega kluba OECD. Če to želimo ostati, bo morala agencija nemudoma imenovati politično neodvisen nadzorni svet, ta pa imenovati direktorja HSE.

Novi nadzorni svet HSE naj takoj po konstituiranju izvede razpis in izbere novega direktorja HSE, ki bo sposoben voditi skupino HSE v smeri razvoja, zagotavljanja zanesljivosti in konkurenčnosti v oskrbi z električno energijo, optimiranja obratovanja proizvodnih virov, izvajanja naložbenih načrtov in tudi dobrega poslovnega sodelovanja z drugim energetskega stebrom.

Združevanje energetskega stebrom ni edini način za doseganje večje investicijske intenzivnosti, kot nam ravno v teh dneh predstavlja ministrica in s tem dodatno utemeljuje Zaresov poskus prevzemanja celotnega energetskega področja v državi v svoje roke. ☺

Doc. dr. Franc Žerdin, nekdanji predsednik NS HSE

Protest zaposlenih v Termoelektrarni Šoštanj Foto Leon Vidic